

Anàlisi de l'estàndard oral

En aquesta anàlisi repassarem els principals fenòmens orals estàndards del vocalisme i el consonantisme a partir d'una entrevista radiofònica. Atès el tipus de text, només prendrem com a exemples d'anàlisi les intervencions del locutor, per la qual cosa hem extret exemples de tot el text i no només d'una part. Per a dur a terme l'estudi dels fenòmens, hem fet servir les obres següents: el *Llibre d'estil de la Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació* de la radiotelevisió pública valenciana (LE)¹, la *Guia d'usos lingüístics* de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana (GUL)², la *Gramàtica Normativa Valenciana* de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (GNV)³ i la *Gramàtica essencial de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (GEIEC)⁴.

Context comunicatiu

Parlants	Dos. El parlant 1, el que analitzem, és un home d'una edat mitjana i locutor de ràdio. El parlant 2 és una dona, arquitecta i d'edat mitjana.
Registre	Formal, estàndard
Temàtica	Arquitectura, canvi climàtic
Canal	Oral
Gènere textual	Entrevista radiofònica
Text	https://go.ivoox.com/rf/73020349

1. Vocalisme tònic

En aquest apartat analitzem la pronúncia dels fenòmens del vocalisme tònic del parlant 1. En aquest sentit, pararem atenció a la pronúncia de la *e* i la *o* obertes en posició tònica. D'entrada, podem afirmar que, de manera general, el parlant pronuncia correctament les *e* i *o* obertes

¹ Xambó, R.; Agost, R.; Peña, A.; Torres, N.; Palomero, J.; Blasco, R. (2017). *Llibre d'estil de la Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació*. Generalitat Valenciana.

² Cuenca Ordinyana, M. J.; Ferrando Francés, A.; Pérez Saldanya, M. (2002). *Guia d'usos lingüístics (1). Aspectes gramaticals*. Universitat de València.

³ Acadèmia Valenciana de la Llengua. (2006). *Gramàtica Normativa Valenciana*. València.

⁴ Institut d'Estudis Catalans. (2018). *Gramàtica essencial de la llengua catalana*. Barcelona.

tòniques com en els mots *arquitectura*, pronunciat com [arkitékta]; *diversos*, que el parlant pronuncia [divérsos]; *efectes*, [eféktés], o *això*, [ajǒ], entre d'altres.

Tot amb tot, hi podem escoltar alguns casos en què hi ha vacil·lacions. A tall d'exemple, en el minut 3:57, quan diu «[...] com l'arquitectura pot ajudar [...]», en què la *o* de la forma verbal *pot* la pronuncia tancada. Així doncs, d'acord amb la GUL (2002: 39) i la GNV (2006: 23), els mots acabats en -ot com *pot*, són oberts, per la qual cosa el parlant ha comès un error.

D'altra banda, cal destacar un fenomen que, tot i que és bastant puntual, té una certa rellevància per a l'anàlisi. Es tracta de la pronúncia oberta de les *e* davant d'una sí·l·laba en *i*, entre les quals destaquen les que formen part del grup -ència. En diverses ocasions, el parlant les pronuncia tancades, de manera que contradiu les prescripcions normatives (2002: 38, 2006: 22). En destaquem els extractes següents. En el minut 4:32, en dir «[...] la pandèmia del coronavirus [...]», el parlant pronuncia la *e* de *pandèmia* com a /e/ i no com a /ɛ/. Així mateix, en el minut 5:41, en «[...] l'emergència sanitària derivada d'esta pandèmia [...]», la *e* de *emergència* és novament /e/ i no /ɛ/; en aquest cas, però, la *e* de *pandèmia* sí que s'ajusta a la prescripció de les obres i el manual. Finalment, en el minut 8:16 «[...] en la teua experiència [...]», la *e* de *experiència* torna a ser tancada, quan, d'acord amb el manual i les obres hauria de ser oberta.

2. Vocalisme àton

Després d'analitzar els fenòmens tòncics, en aquest apartat posarem el focus en els àtons. Abans de començar, però, hem d'assenyalar que, tal com en els casos anteriors, el parlant segueix correctament les prescripcions del vocalisme àton en gran mesura. No obstant això, hi ha alguns casos que cal observar. En primer lloc, cal destacar la vacil·lació en la pronúncia de les *e* àtones dels començaments *em-*, *en-* i *es-*. En el minut 5:41, en el mateix exemple anterior «[...] l'emergència sanitària derivada d'esta pandèmia [...]», la *e* del mot *emergència* sona com a /a/ i, en el minut 12:34, el parlant 1 li pregunta al 2 «[...] per a preparar l'entrevista [...]», en què la *e* inicial de *entrevista* sona també com a /a/. Aquest fenomen és, segons l'obra de consulta, una pronúncia acceptable o no recomanable en els registres formals. Així doncs, el parlant no fa cap error d'acord amb el LE (2017: 165), que accepta la pronúncia amb *a* i amb *e*, tal com assenyalen la GNV (2006: 24) i la GEIEC (2018: 1.2.2.), que accepta perquè es tracta d'un fenomen propi del nord-occidental, el tortosí i el valencià, àmbit en què s'emmarca el text. La GUL (2002: 42) també accepta la pronúncia però recomana mantindre la *e* en els registres més

formals. Tot i que l'entrevista és un context de formalitat, tampoc no és un cas de registre màximament formal.

En segon lloc, hem observat un exemple de canvi de la *e* àtona per *i* en contacte amb una consonant palatal en el minut 4:10, en què el parlant diu «[...] per eixes tècniques [...]» i canvia la *e* de *eixes* per una *i*. A diferència de l'anterior, aquesta pronúncia no és recomanable en registres formals (GUL 2002: 42; GNV 2006: 25; LE 2017: 166) i, per tant, cal evitar-la (GEIEC 2018: 1.2.2).

Finalment, hem detectat una pronúncia que no segueix les prescripcions de les obres en el minut 6:04, «[...] ho comentaves tu [...]» en què el pronom *ho*, que va davant d'una consonant consonant, sona /o/ en lloc de /ew/, d'acord amb la pronúncia estàndard (GUL 2002: 106; GNV 2006: 172; LE 2017: 166). En canvi, en el minut 9:13, en dir «[...] ja ho diré [...]», sí que utilitza la pronúncia adequada que marquen les obres, és a dir /w/ en un entorn vocàlic.

3. Consonantisme

Fins ara hem vist com el parlant, excepte en alguns casos puntuals, seguia les prescripcions normatives del vocalisme. En canvi, si parem atenció als fenòmens consonàntics, veurem que, segons el fenomen en qüestió, segueix la normativa o no de manera més constant. Per exemple, si analitzem la lateral palatal sonora, podem comprovar que, en la majoria dels casos, l'articula segons les prescripcions (GUL 2002: 54; GNV 2006: 30; LE 2017: 171; GEIEC 2018: 2.2.3).

En canvi, el parlant fa bastants incorreccions en les consonants sibilants alveolars sonores /z/ i /dz/. D'una banda, cal assenyalar que, en diverses ocasions, el parlant ensordeix la *essa* entre vocals, cosa que és un error segons prescriuen les obres (GUL 2002: 50; GNV 2006: 29; LE 2017: 170). Entre d'altres, destaquem els exemples següents. En el minut 1:24, en dir «[...] en altres països [...]», la *essa* del mot *països* sona com una /s/, tal com passa en els extractes «[...] està causant desenés [...]», en el minut 1:26, en el qual les *esses* del gerundi i de *desenes* sonen sordes i no sonores; en «[...] precisament tu vas fer un projecte [...]», en el minut 2:29, en què el parlant fa la *essa* de l'adverbi sorda; en «[...] estem posant ara [...]», en el minut 4:06, en el qual el verb *posar* sona sord o en el minut 9:12, quan esmenta el mot *fisonomia*, que també el fa sord.

D'altra banda, també cal parar atenció a les incorreccions de la pronúncia del dígraf *tz*. Així doncs, podem notar que, en el minut 4:13, el locutor assenyala «[...] ja feia temps que

s'utilitzaven [...]» i articula el so del com /s/ i no com a /z/, tal com estableixen les obres de consulta, atès que es tracta d'un text inserit en el dialecte valencià (GNV 2006: 29; LE 2017: 169) i, tot i que es tracta d'un registre formal, és acceptable fer la pronúncia /z/ (GUL 2002: 50; GEIEC 2018: 2.2.2). D'aquest fenomen, en trobem uns altres extractes com ara «[...] s'han de materialitzar [...]», en el minut 7:30, o «[...] que ha aguditzat [...]», en el minut 8:06.

Finalment, pel que fa a les sibilants alveolars, cal destacar alguns exemples de fonètica sintàctica, en què el parlant segueix la mateixa dinàmica que amb la *essa* entre vocals i el dígraf *tz* i, de nou, no segueix les prescripcions de les obres normatives. A tall d'exemple, n'hi ha un cas en el minut 0:43, en «[...] veus expertes [...]»; un altre en el minut 0:51, en «[...] els efectes [...]» i un altre en el minut 8:14, en «[...] més amables [...]». En tots aquests casos, doncs, les *esses* que apareixen entre vocals sonen com a /s/ i no com a /z/.

Tal com la dinàmica de les alveolars, si mirem de prop les palatals, la *g*, la *j* i els dígrafs *tg* i *tj*, veurem com el locutor tampoc no segueix el que estableixen les obres. Alguns exemples, els podem sentir en el minut 4:47, en què la *g* de l'infinitiu *registrar* sona /tʃ/ i no /dʒ/; en el 6:02, en què, novament, la *g* del substantiu *contagis* s'articula amb el so sord i no amb el sonor; en el 6:04, en què el dígraf *tg* de *habitatge* sona sord /tʃ/ i no amb el so africacat sonor /dʒ/, o en el minut 11:14 quan diu «[...] la plaça major [...]», en què la *j* de l'adjectiu *major* sona sorda i no sonora, entre d'altres. Aquesta articulació, d'acord amb les obres, no és recomanable en l'estàndard (GUL 2002: 53; GNV 2006: 29; LE 2017: 170-171) i cal evitar-la en els registres formals (GEIEC 2018: 2.2.2), com en aquest cas.

A més d'aquesta pronúncia, pròpia d'alguns parlars com el valencià central o el ribagorçà, cal fer esment d'una situació un tant especial. Es tracta de la pronúncia com a semivocal /i/ de la *j* del grup *-ject-*. En diverses ocasions, doncs, podem comprovar com el parlant, en articular el mot *projecte*, vacil·la entre la pronúncia semivocàlica, com en els minuts 2:29, «[...] tu vas un projecte [...]», i en el 14:37, «[...] de quin projecte es tracta [...]», i la pronúncia fricativa /ʒ/, pròpia dels parlars orientals, com en el minut 3:45, «[...] es va quedar en [...] un projecte [...]». Per tant, en aquest cas, el parlant comet dos errors en una mateixa pronúncia. D'una banda, l'articulació de la *j* com a semivocal no és recomanable en l'estàndard (GNV 2006: 29; LE 2017: 171) i, d'altra, l'articulació fricativa no és pròpia dels parlars occidentals, com el valencià (GUL 2002: 51; GEIEC 2018: 2.2.2), ja que es requereix l'africada sonora, amb la qual cosa el parlant no ha triat l'articulació adequada.

Al cap i a la fi, amb tot el que hem analitzat, podem extraure algunes conclusions. D'entrada, podem afirmar que, tal com hem assenyalat adés, el parlant no comet massa errors quant als fenòmens del vocalisme. En canvi, si només ens centrem en els consonàntics, comprovarem que el parlar del locutor, que sembla ser el valencià central, és present en el discurs massa vegades, sobretot quant a les sibilants alveolars i sibilants, quasi totes articulades amb els sons sords i no amb els sonors, que són els que les obres estableixen com a adequats en l'estàndard. En definitiva, es posa de manifest que cal encara una feina més precisa quant a la preparació de l'estàndard oral, en aquest cas, en la televisió pública valenciana.